

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Філософія науки»

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	ОК2.2 Філософія науки
Статус дисципліни	Нормативна
Рівень вищої освіти, форма навчання	Другий (магістерський), денна форма
Освітньо-наукова програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Рік навчання, семестр	1-й рік (1- й семестр)
Мова викладання	українська
Викладач	Васянович Григорій Петрович, д. пед. наук, професор, професор кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
E-mail	g.vasyanovych@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=2260
Консультації	Згідно з розкладом консультацій кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук

2. Анотація до курсу

Наука – складний феномен, що потребує свого осмислення. Ця мета постала перед таким напрямом сучасної філософії, як філософія науки. Предметна сфера філософії охоплює як природу, соціум, людину, так і знання про них, зокрема наукові. Філософія розглядає найістотніші вияви науки як багатоаспектного феномену, як діяльність, що здійснюється завдяки сукупності практик. Відповідно, філософія науки осмислює науку як сферу дослідницької та соціопрактичної діяльності, як практику наукового експерименту.

Предметом філософії науки є загальні закономірності і тенденції наукового пізнання, як особливої діяльності по творенню нових наукових знань, взятих у їх історичному розвитку і розглядуваних у історично змінному соціокультурному контексті.

Міждисциплінарні зв'язки «Методологія та організація наукових досліджень», «Методика викладання у вищій школі».

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою навчальної дисципліни є осмислення логіки розвитку наукового знання, невід'ємною частиною якого є філософія науки, розуміння багатоваріантності шляхів наукового поступу людства та ознайомлення з системою методів наукового дослідження з врахуванням його складної міжгалузевої специфіки та їх використання у процесі підготовки та захисту магістерської роботи.

3.2. Завдання:

- формування знань про природу наукового світогляду, понятійний апарат методології науки;
- розкриття найактуальніших положень, змісту і суті наукових досліджень;
- формування вмінь самостійно здобувати і застосовувати знання та формування культури наукового мислення;
- розгляд та аналіз напрацьованої у процесі розвитку філософської думки системи методів наукового дослідження;
- оволодіння основними філософськими та загальнонауковими методами дослідження;
- розвиток науково-дослідницької культури науковця.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК03 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
- ЗК05 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК08 Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ФК01 Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи
- ФК12 Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, зокрема, в умовах війни та у повоєнний час
- ФК16 Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність

3.4. Програмні результати навчання:

- ПР01 Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог
- ПР02 Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження
- ПР04 Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук
- ПР20 Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність

4. Формат і обсяг курсу

Формат курсу	Навчальний матеріал дисципліни структурований, містить вісім тем, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає проведення двох контрольних робіт та аналіз результатів їх виконання. В процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати ситуативні завдання.
Обсяг дисципліни:	3,5 кредити / 105 академічних годин, з яких: лекцій –16 годин, практичних – 32 годин, самостійної роботи – 57 годин.
Форми навчання	лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у поза аудиторний час з подальшою їх перевіркою на практичних заняттях).

5. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
	усього	у тому числі			
		л	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
1-й семестр					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКИ					
Тема 1.1. Логіка формування та розвитку наукового знання	13	2	4		7
Тема 1.2. Рівні та методи наукового дослідження	13	2	4		7
Тема 1.3. Наукові картини світу	13	2	4		7
Тема 1.4. Наука та цінності техногенної цивілізації	13	2	4		7
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ					
Тема 2.1. Динаміка наукового прогресу	13	2	4		7
Тема 2.2. Сучасні методологічні концепції	13	2	4		7
Тема 2.3. Наукові традиції і наукові революції	13	2	4		7
Тема 2.4. Наука в сучасному світі: стан і перспективи розвитку	14	2	4		8
Усього годин за семестр	105	16	32		57
Усього годин	105	16	32		57

5.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКИ

Тема 1.1. Логіка формування та розвитку наукового знання

Наука як особлива діяльність людини. Знання і здогад, знання і віра. Основні характеристики наукового знання. Априорне та апостеріорне знання. Емпіричне й теоретичне знання, знання явне і неявне. Рациональне й нерациональне знання. Обґрунтоване й необґрунтоване. Знання описове, пояснювальне й прогностичне. Форми розвитку наукового знання. Значення теорії в системі наукового знання.

Тема 1.2. Рівні та методи наукового дослідження

Досвід та експеримент як основні способи здобуття знань на емпіричному рівні, їх позитивні та негативні сторони. Теоретичний рівень, абстрактне мислення як форма пізнавальної діяльності та засіб отримання нового знання. Відмінності між пізнавальними функціями емпіричного та теоретичного рівня. Методи емпіричного рівня – спостереження, опис, вимірювання, експеримент,

індуктивне узагальнення. Методи теоретичного рівня – аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, ідеалізація, моделювання, абстрагування, екстраполяція, дедукція та ін.

Тема 1.3. Наукові картини світу

Наукові картини світу: класична, некласична, постнекласична. Класичне розуміння Всесвіту. Поняття «механістична картина світу». Синергетика і її значення в сучасній картині світу. Синергетика в соціально-гуманітарних науках. Особливості сучасної картини світу. Роль людини в сучасній картині світу. Формування індивідуальної картини світу.

Тема 1.4. Наука та цінності техногенної цивілізації

Наука: шлях від традиційної до техногенної цивілізації. Техногенна цивілізація: наука як засіб перетворення світу. Науково-технічні досягнення як надбання усіх країн і народів. Досягнення науки й техніки які змінили і світ, і людину. Технологія як найцінніший продукт науки на сучасному етапі розвитку суспільства. Майбутнє техногенної цивілізації в контексті цілей сталого розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ

Тема 2.1. Динаміка наукового прогресу

Становлення методології наукового дослідження у Новий час. Обмеженість індуктивної та дедуктивної методологічних моделей з позицій розвитку сучасної науки. Методологічні концепції розвитку науки новітньої епохи. Специфіка індуктивістської моделі зростання наукового знання. Сутність методології конвенціоналізму. Принципи верифікації та фальсифікації наукового знання.

Тема 2.2. Сучасні методологічні концепції

Особливості сучасної методології, її основні функції. Концепція як ключовий елемент методології. Відмінність парадигми й методології. Парадигма – конкретна форма реалізації методології. Природничо-наукові методології пізнання – позитивізм і прагматизм. Спрямованість прагматизму на практичну діяльність. Методологія структурно-функціонального аналізу. Соціально-орієнтовані методології: феноменологія, методології психоаналізу, герменевтика. Методологія комунікативної раціональності.

Тема 2.3. Наукові традиції і наукові революції

Наукова картина світу та розвиток наукового знання. Наукові традиції та наукові революції. Основні моделі розвитку науки: кумулятивізм, антикумулятивізм, діалектико-матеріалістична модель, еволюційна епістемологія, постпозитивістські концепції. Концепція зростання знання К. Поппера. Концепція зміни парадигм Т. Куна. Науково-дослідна програма І. Лакатоса. Еволюційна модель С. Тулміна. Методологічний анархізм П. Фейєрабенда

Тема 2.4. Наука в сучасному світі: стан і перспективи розвитку

Наука як соціальний інститут: виникнення та розвиток. Наукова школа як основний тип наукового співтовариства. Комунікаційні механізми становлення наукової спеціальності (дисципліни) на різних етапах. Принципи сцієнтизму та антисцієнтизму. Наука і держава: основні проблеми відносин. Взаємодія між наукою та державою на сучасному етапі.

6. Завдання для самостійного опрацювання

З метою закріплення отриманих практичних навиків, здобувачі освіти виконують індивідуальні завдання, які отримують в кінці практичного заняття. Практичні завдання відображені у електронному освітньому середовищі «Віртуальний університет». Перевірка правильності виконання індивідуальних завдань проводиться на наступному практичному занятті.

7. Методи навчання

Основні форми організації навчання: лекції, практичні заняття із поточним контролем виконання індивідуальних завдань та проведенням тематичних контрольних робіт, консультації. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- лекції – словесні та наочні методи навчання із елементами мозкового штурму;
- практичні завдання – частково-пошуковий метод навчання (певні елементи матеріалу відомі, решта здобувачі набувають самостійно виконуючи завдання, розв'язуючи задачі тощо);
- консультації – словесний та дискусійний методи.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Комп'ютери на базі процесорів Intel Pentium Gold G5400, компоненти програмного забезпечення MS Office 365 (Teams, PowerPoint, Word, Excel, Maple), електронне освітнє середовище «Віртуальний університет» (на базі платформи Moodle).

9. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_bzhd_nova_redakciya_10.2020.pdf та «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya_.pdf.

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти знань з філософії науки. Для поточного контролю якості знань здобувачів вищої освіти використовуються такі форми: усні опитування та індивідуальні відповіді на семінарських заняттях; підготовка оглядів сучасної спеціальної літератури; тестування за окремими темами курсу; підготовка рефератів (презентацій) до семінарських занять.

Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються викладачем при виставленні підсумкової оцінки за екзамен.

Вид робіт	Формат проведення та критерії оцінювання
Контрольна робота	Курсом передбачено виконання 2-х контрольних робіт. Типові завдання та критерії оцінювання наведені у електронному курсі «Віртуального університету». За виконання кожної контрольної роботи можна отримати до 5 балів.
Робота на семінарському занятті; самостійна робота	Оцінювання здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД». За роботу на семінарських заняттях можна отримати до 40 балів.

**Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук**

Підсумковий контроль

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку з використанням електронного навчального середовища «Віртуальний університет».

Допуск до семестрового контролю здійснюється за умови виконання здобувачем двох контрольних робіт у середовищі «Віртуальний університет».

Семестровий контроль (диференційований залік) проводиться у формі тестування в електронному навчальному середовищі Віртуальний університет (50 тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді). На виконання відводиться 50 хв. (1x50).

Підсумкова семестрова оцінка обчислюється як сума балів поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою і переводяться в національну (чотирибальну) шкалу (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, для заліків – “зараховано”, “не зараховано”).

Підсумкова семестрова оцінка

Поточний контроль (50 балів)		Семестровий контроль (диференційований залік) (50 балів)
Семінарські заняття	Контрольні робота	
(40 балів)	(10 балів)	Підсумкове тестування – 50 балів (50x1 бал)

Підсумкові оцінки виставляються та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, поданих у наступній таблиці.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
91 – 100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C	задовільно	
61-70	D		
51-60	E	незадовільно	не зараховано
36-50	FX		
0-35	F		

10. Політика курсу

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодекс академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf

Академічні очікування від здобувачів – своєчасне виконання завдань, передбачених си́лабусом дисципліни; обов’язкове відвідування і виконання практичних занять та завдань самостійної роботи.

Політика щодо термінів виконання завдань та ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються у електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють перездачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи:

заборгованість із поточного контролю;
заборгованість із підсумкового контролю.

Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом проходження тестових завдань та виконання контрольних робіт згідно із тематичним планом курсу. Ліквідація заборгованості з підсумкового контролю організовується в форматі перездачі диференційованого заліку.

Дотримання принципів академічної доброчесності: роботи (завдання) виконуються здобувачами самостійно, ідеї та ініціативи інших авторів використовуються лише при належно оформленню цитуванні.

Поведінка в аудиторії – неприпустимо запізнення та користування телефоном на заняттях, за винятком виконання громіздких обчислень та використанні додаткових програм в освітніх цілях; повага до думки інших колег; дотримання норм культури мовлення та ін.

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. **Кравчук Л. В.,** Кадобний Т. Б., Кравчук Л. О. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
2. **Петрук Н. К.,** Гапченко О. В., Левченко А. В. Філософія науки : навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2018. 271 с.
3. **Сіверс В. А.** Філософія науки : навч. посіб. Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2017. 147 с
4. **Філософія науки :** підручник / [І. С. Добронравова та ін. ; за ред. І. С. Добронравової] ; Київ : Київський університет, 2018. 255 с.

11.2. Додаткова:

1. **Васянович Г.,** Логвиненко В. Методологія досліджень проблем професійної освіти на сучасному етапі її розвитку: контексти філософського структуралізму. Професійне навчання на виробництві: зб. наук. пр. Ізмаїл: Вид-во Дунайський інститут НУ «Одеська морська академія», 2020. С. 59-72.
2. **Етичний кодекс ученого України** / НАН України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09/conv?lang=ru#Text>
3. **Логвиненко В.М.** Використання потенціалу філософії в процесі формування методологічної культури здобувачів вищої освіти. Третій рівень освіти в Україні: особливості підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів у сучасних умовах війни. Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.159-161.
4. **Максюта М.,** Соколова О. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 307 с
5. **Філософія науки:** підручник /О. П. Сидоренко, С. С. Корлюк, О. А. Коваленко, Т. В. Розова [та ін.]; за ред. О. П. Сидоренка Одеса, 2020. 230 с.
6. **Філософія науки.** Етика та методологія наукового дослідження : навч.- метод. посіб. / І. Г. Утюж [та ін.]. Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. 76 с
7. **Філософія освіти і науки :** [навч. посіб.] / І. С. Алексейчук [та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України [та ін.]. Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. 365 с.
8. **Dicken P.** Getting Science Wrong: Why the Philosophy of Science Matters. London: Bloomsbury, 2019. 202 p.
9. **Korman Daniel Z.** Learning from Arguments An Introduction to Philosophy. Open Textbook Library. 2022. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/learning-from-arguments-an-introduction-to-philosophy>

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

10. **Ondich Jody.** Words of Wisdom: Intro to Philosophy. Open Textbook Library. 2018. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/words-of-wisdom-intro-to-philosophy>.

11.3. Інформаційні ресурси:

1. **Віртуальний університет ЛДУ БЖД** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>
2. **Електронний репозитарій ЛДУ БЖД** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sci.ldubgd.edu.ua/>
3. **Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
4. **Open Textbook Library.** Available at: <https://open.umn.edu/opentextbooks/>

Розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
протокол від « 28 » серпня 2023р. № 1

РОЗРОБНИК

Професор кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук,
доктор педагогічних наук, професор

Григорій ВАСЯНОВИЧ

«28» серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук, доктор
педагогічних наук, доцент

Андрій ЦЮПРИК

«28» серпня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Соціальна робота»
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
кандидат філософських наук, доцент

Вікторія ЛОГВИНЕНКО

«28» серпня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника навчально-наукового
інституту психології та соціального захисту,
кандидат педагогічних наук

Ірина БАБІЙ

«28» серпня 2023 р.

Дата актуалізації*					
Підпис					
Ім'я, прізвище завідувача кафедри					